

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινη βίβλος για τη διαχείριση των βιολογικών αποβλήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

COM(2008) 811 τελικό

(2009/C 318/18)

Εισηγητή: **BUFFETAUT**

Στις 3 Δεκεμβρίου 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Πράσινη Βίβλος για τη διαχείριση των βιολογικών αποβλήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 2 Σεπτεμβρίου 2009 με εισηγητή τον κ. BUFFETAUT.

Κατά την 456^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 30^{ης} Σεπτεμβρίου και 1^{ης} Οκτωβρίου 2009 (συνεδρίαση της 1^{ης} Οκτωβρίου 2009), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 160 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί τη διαδικασία που εγκαινιάζει η Επιτροπή στην Πράσινη Βίβλο της. Ωστόσο, εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι ο προβληματισμός περιορίζεται μόνο στα βιολογικά απόβλητα και όχι στο σύνολο των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων.

1.2 Ελλείπει κοινής ρύθμισης, συνιστά κατά συνέπεια εναρμονισμένη ρύθμιση όσον αφορά τις αρχές και τις τεχνικές προσεγγίσεις της.

1.3 Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη σεβασμού της ιεραρχίας των τρόπων διαχείρισης των αποβλήτων·τονίζει επίσης την ανάγκη ενθάρρυνσης και προτίμησης της ανακύκλωσης και της αξιοποίησης των αποβλήτων, ιδίως δε της ανάκτησης ενέργειας.

1.4 Συμφωνεί ότι πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για την ανάπτυξη της πρόληψης παραγωγής αποβλήτων από τους καταναλωτές και τους βιομηχανικούς παραγωγούς, μολονότι γνωρίζει ότι οι ποσότητες που μπορούν να αποφευχθούν παραμένουν αμελητέες. Στο μέτρο όπου οι τοπικές συνθήκες επηρεάζουν σημαντικά τη διαχείριση των βιολογικών αποβλήτων και τις δυνατότητες χρήσης του παραγόμενου προϊόντος, η Επιτροπή φρονεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει, προς το παρόν, να προτιμήσει την ανάπτυξη σαφών κατευθυντήριων γραμμών και τον ορισμό στόχου ποιότητας, αντί για ενιαίους δεσμευτικούς κανόνες για τους τρόπους παραγωγής προϊόντων λιπασματοποίησης. Τα κράτη μέλη πρέπει λοιπόν να διατηρήσουν ένα περιθώριο ελιγμού κατά την εφαρμογή των ευρωπαϊκών στόχων. Εντούτοις, θα ήταν σκόπιμο να προβούν σε απολογισμό της υλοποίησης της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης πέντε χρόνια μετά την εφαρμογή νέων ενδεχόμενων κατευθυντήριων γραμμών. Αν ο απολογισμός αυτός δεν κριθεί ικανοποιητικός, θα ήταν σκόπιμο να εξεταστεί η θέσπιση πιο δεσμευτικής νομοθεσίας.

2. Τι εννοούμε με τον όρο βιολογικά απόβλητα

2.1 Πρόκειται για τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα κήπων και πάρκων, τα απορρίμματα τροφών και κουζινών από σπίτια, εστιατόρια, εγκαταστάσεις ομαδικής εστίασης και χώρους πωλήσεων λιανικής (επαγγέλματα εστίασης) και τα συναφή απόβλητα από εγκαταστάσεις μεταποίησης τροφίμων. Ο ορισμός αυτός δεν καλύπτει τα υπολείμματα της γεωργίας και της δασοπονίας, την κοπριά, τη λυματολάσπη και άλλα βιοαποδομήσιμα απόβλητα, όπως τα φυσικά είδη κλωστοϋφαντουργίας, το χαρτί ή το επεξεργασμένο ξύλο. Το αντικείμενο της Πράσινης Βίβλου αφορά λοιπόν τα βιολογικά απόβλητα και όχι τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα, ευρύτερης έννοιας η οποία καλύπτει τα βιολογικά απόβλητα.

2.2 Υπολογίζεται ότι στην ΕΕ παράγονται ετησίως 76,5-102 εκατομμύρια τόνοι αποβλήτων από τρόφιμα και κήπους που περιέχονται στα ανάμεικτα αστικά απορρίμματα και 37 εκατομμύρια τόνοι από τη βιομηχανία γεωργικών προϊόντων διατροφής.

3. Η επιλογή πράσινης βίβλου

3.1 Πρέπει να επισημανθεί καταρχάς, ότι οι εθνικές πολιτικές διαφέρουν πολύ από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Το ερώτημα λοιπόν το οποίο τίθεται είναι κατά πόσον είναι επαρκείς οι εθνικές δράσεις ή κατά πόσον θα ήταν προτιμότερη και αποτελεσματικότερη κοινοτική δράση, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία των ειδικών τοπικών συνθηκών, όπως του κλίματος.

3.2 Η οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα προβλέπει ότι η Επιτροπή θα προβεί σε αποτίμηση της διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων, προκειμένου, εφόσον κριθεί αναγκαίο, να υποβάλει νομοθετική πρόταση ή κατευθυντήριες γραμμές.

3.3 Δύο έγγραφα εργασίας δημοσιεύθηκαν το 1999 και το 2001, έκτοτε όμως η κατάσταση εξελίχθηκε ριζικά, κυρίως λόγω της προσχώρησης 12 νέων κρατών μελών.

3.4 Σκοπός λοιπόν της Πράσινης Βίβλου είναι να διερευνηθούν οι δυνατότητες για την περαιτέρω βελτίωση της διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιδιώκει την έναρξη διαλόγου για τη σκοπιμότητα μελλοντικής κοινοτικής δράσης, που να λαμβάνει υπόψη την ιεράρχηση των αποβλήτων, καθώς και τα ενδεχόμενα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη. Η δυσκολία του εγχειρήματος έγκειται στην αβεβαιότητα η οποία υπάρχει επί του ζητήματος.

4. Οι υπάρχουσες τεχνικές

4.1 Επισημαίνονται στα κράτη μέλη οι ακόλουθες τεχνικές:

- η χωριστή αποκομιδή η οποία επιτρέπει την παραγωγή προϊόντων λιπασματοποίησης καλύτερης ποιότητας ·
- η υγειονομική ταφή, η οποία χρησιμοποιείται ακόμα ευρέως για τα δημοτικά στέρεα απορρίμματα (DMS)·
- η αποτέφρωση, με ανάκτηση ενέργειας (λιγότερο σημαντική στον νότο της ΕΕ όπου η εκμετάλλευση της παραγόμενης θερμότητας είναι λιγότερο χρήσιμη)·
- η βιολογική επεξεργασία;
- η από κοινού επεξεργασία με άλλα απόβλητα·
- η μεταποίηση των προϊόντων λιπασματοποίησης σε προϊόντα καύσης·
- η αερόβια επεξεργασία ·
- η αναερόβια επεξεργασία·
- η μηχανική-βιολογική επεξεργασία που συνδυάζει τη βιολογική επεξεργασία με τη διαλογή.

4.2 Όλες αυτές οι τεχνικές χρησιμοποιούνται στα κράτη μέλη με τρεις κυρίαρχες επιλογές, την αποτέφρωση προκειμένου να αποφευχθεί η υγειονομική ταφή, την ανάκτηση σε υψηλό επίπεδο της οποίας όμως το επίπεδο αποτέφρωσης είναι χαμηλό και την υγειονομική ταφή.

4.3 Οι ισχύουσες προδιαγραφές διαφέρουν εξίσου. Ορισμένες αφορούν τη χρήση και την ποιότητα των προϊόντων λιπασματοποίησης· διαφέρουν από ένα κράτος στο άλλο. Υπάρχουν επίσης προ-

διαγραφές που αφορούν τη χρήση αποβλήτων ως ενεργειακής πηγής. Οι προδιαγραφές αυτές είναι κοινοτικής προέλευσης.

4.4 Οι περιβαλλοντικές και οικονομικές επιπτώσεις διαφέρουν ανάλογα με τις τεχνικές. Η υγειονομική ταφή θεωρείται ως η πιο οικονομική λύση, ενώ η αποτέφρωση απαιτεί σημαντικότερες επενδύσεις. Όσον αφορά τη βιολογική επεξεργασία, οι τεχνικές ποικίλουν τόσο ώστε είναι αδύνατο να καθοριστεί μια ενιαία τιμή.

5. Γενικές παρατηρήσεις

5.1 Πεδίο εφαρμογής

5.1.1 Το πεδίο εφαρμογής της Πράσινης Βίβλου δεν καλύπτει το σύνολο των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων. Αυτή η επιλογή είναι περιοριστική, αφού τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα δεν λαμβάνονται υπόψη στο σύνολό τους. Κατά κάποιον τρόπο δημιουργείται έτσι μια νέα κατηγορία βιοαποδομήσιμων αποβλήτων η οποία συμπεριλαμβάνει μόνο τα βιοαποικοδομήσιμα απόβλητα κήπων και πάρκων και τα απορρίμματα τροφών νοικοκυριών, τα απόβλητα των εγκαταστάσεων ομαδικής εστίασης καθώς και αυτά της γεωργικής βιομηχανίας τροφίμων.

5.1.2 Τα δίκτυα αποκομιδής και εργαλεία επεξεργασίας των βιολογικών αποβλήτων και των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων, καθώς και ορισμένες φορές τα συστήματα αξιοποίησης σχεδιάζονται και υλοποιούνται κατά τον ίδιο τρόπο. Επομένως, θα ήταν πιο λογική μια συνολική ομοιογενής προσέγγιση διαμέσου ενιαίας κανονιστικής ρύθμισης. Αν η εφαρμογή ενιαίας κανονιστικής ρύθμισης αποδεικνυόταν αδύνατη, θα ήταν αναγκαίο να καταλήξουμε σε εναρμονισμένη ρύθμιση ως προς τις αρχές τις και τις τεχνικές προσεγγίσεις της.

5.1.3 Οι τρόποι διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων (και γενικότερα των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων) οφείλουν βέβαια να σέβονται την ιεράρχηση των τρόπων διαχείρισης των αποβλήτων: πρόληψη, ανακύκλωση (η επαναχρησιμοποίηση είναι χωρίς αντικείμενο στην προκειμένη περίπτωση) άλλη ανάκτηση στην οποία ανήκει η ενεργειακή ανάκτηση και τέλος, διάθεση των αποβλήτων.

5.1.4 Η πρόληψη είναι βεβαίως ευκατρία. Στην πράξη, πρόκειται για τον περιορισμό του μη καταναλωθέντος μέρους τροφίμων στα απόβλητα καθώς και της παραγωγής αποβλήτων κήπων και πάρκων μέσω καταλλήλων μεθόδων καλλιέργειας. Εντούτοις, πρέπει να είμαστε ρεαλιστές, η παραγωγή βιολογικών αποβλήτων είναι αναπόφευκτη.

5.1.5 Για αυτό τον τύπο αποβλήτων η ανακύκλωση πρέπει να θεωρηθεί ως ο κύριος τρόπος διαχείρισης. Συνίσταται στην παραγωγή οργανικού βελτιωτικού μέσω λιπασματοποίησης, ή ακόμα και λιπάσματος μέσω μεθάνιοποίησης. Ο τρόπος αποκομιδής προ της βιολογικής επεξεργασίας έχει καθοριστική σημασία. Μπορούμε να προβούμε σε χωριστή αποκομιδή στην πηγή ή αποκομιδής μεικτών αποβλήτων την οποία ακολουθεί διαλογή στο εργοστάσιο. Πρέπει να υπογραμμίσουμε εδώ ότι η ποιότητα του προϊόντος το οποίο χρησιμοποιείται για την παραγωγή των προϊόντων λιπασματοποίησης έχει σημαντικό αντίκτυπο στην ποιότητα του τελικού προϊόντος. Το σημαντικό είναι να επιτευχθούν οι στόχοι όσον αφορά την ανακύκλωση και την ποιότητα του τελικού προϊόντος, όποια και αν είναι η τεχνολογία ή ο επιλεγόμενος τρόπος οργάνωσης.

5.1.6 Όσον αφορά τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα, η απόδοση της διαδικασίας ανάκτησης βελτιώνεται μέσω μεθανιοποίησης. Η ανάκτηση ενέργειας του υπολειμματικού κλάσματος των αποβλήτων είναι απαραίτητο συμπλήρωμα των συστημάτων ανακύκλωσης των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων, προκειμένου να αποφευχθεί η σπατάλη ενέργειας την οποία περιέχουν.

5.2 Η χρήση των προϊόντων λιπασματοποίησης

5.2.1 Όσον αφορά τη χρήση των προϊόντων λιπασματοποίησης, πρέπει να τονισθεί ότι η διάθεσή τους ποικίλλει πολύ ανάλογα με τα κράτη μέλη και ότι οι εμπορικές σχέσεις εισαγωγών/εξαγωγών είναι πολύ περιορισμένες. Η αγορά προϊόντων λιπασματοποίησης είναι κυρίως τοπική. Σε ορισμένες χώρες η χρήση είναι κυρίως γεωργική, ενώ σε άλλες στρέφεται περισσότερο προς την αναβάσπιση ή τις μετατροπές που προορίζονται για τους ιδιώτες. Εκ τούτου, φαίνεται λογικό ότι η ρύθμιση θα σχεδιασθεί ανάλογα με την χρήση του τελικού προϊόντος. Είναι δυνατόν να διακρίνουμε τρεις μεγάλους τύπους χρήσης/προϊόντος:

- θρέψη των φυτών και του εδάφους·
- βελτίωση των φυσικών ιδιοτήτων του εδάφους·
- μερική αντικατάσταση του εδάφους.

5.2.2 Σε κάθε περίπτωση, τα κριτήρια υγειονομικής ποιότητας των τελικών προϊόντων (κομπόστα ή προϊόντα ζύμωσης) πρέπει να θεσπισθούν στη βάση επιστημονικών μελετών αξιολόγησης του κινδύνου. Τα τελικά κριτήρια ποιότητας των οργανικών λιπασμάτων και των προϊόντων ζύμωσης πρέπει να καθορισθούν ανάλογα με τις προβλεπόμενες χρήσεις και πραγματικές αναλύσεις κινδύνου οι οποίες βασίζονται σε σταθερές και αποδεδειγμένες αξίες μεθοδολογίας.

5.3 Επίπεδο λήψης αποφάσεων

5.3.1 Η ανάπτυξη της επεξεργασίας των βιολογικών αποβλήτων, της οποίας οι όροι ποικίλλουν ανάλογα με τη γεωγραφική θέση, το κλίμα, τις δυνατότητες πώλησης των προϊόντων λιπασματοποίησης, είναι προτιμότερα να ανατεθεί στα κράτη μέλη στο πλαίσιο σαφών κατευθυντήριων γραμμών οι οποίες θεσπίζονται σε ευρωπαϊκό πλαίσιο, καθώς και με βάση επιστημονικά καθιερωμένα κριτήρια ποιότητας.

5.3.2 Η πολιτική της ΕΕ πρέπει συνεπώς να βασίζεται στη θέσπιση προτύπων για τα προϊόντα λιπασματοποίησης, σε ισχυρή σημαντική υποστήριξη της χωριστής αποκομιδής και της ανακύκλωσης, στη θέσπιση προτύπων για τη διαδικασία παραγωγής κομπόστας και στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών. Το σύνολο πρέπει πάντως να διατηρήσει μια κάποια ευελιξία, εξ' ου και η προτίμηση σε σαφείς κατευθυντήριες γραμμές αντί νομοθετικών μέτρων τα οποία είναι υπερβολικά δεσμευτικά και άσχημα προσαρμοσμένα στις τοπικές συνθήκες. Στην πραγματικότητα, οι τοπικές αρχές διαθέτουν δέσμη μέτρων μεταξύ των οποίων η πολιτική τιμών και η φορολογία. Έτσι, για παράδειγμα, στη Γαλλία, το γεγονός ότι ένας δήμος επιλέγει τη διαλογή συνεπάγεται τη μείωση του φόρου επί της αποκομιδής οικιακών απορριμμάτων που ωφελεί άμεσα τους φορολογούμενους, το οποίο αποτελεί ισχυρό κίνητρο για τις δημοτικές αρχές. Εντούτοις, η χωριστή αποκομιδή είναι ευκολότερο να

διοργανωθεί στις αγροτικές ή τις περιαστικές περιοχές, παρά στο κέντρο των πόλεων, ιδίως των παλαιών.

5.4 Η ταξινόμηση των προϊόντων λιπασματοποίησης. Αντί να τα ταξινομηθεί εκ των προτέρων η ποιότητα των προϊόντων λιπασματοποίησης ανάλογα με τον τύπο αποκομιδής, διαχωρισμένης ή μικτής, θα πρέπει να προσδιορισθούν τα κριτήρια ποιότητας του τελικού προϊόντος όποια και αν είναι η προέλευσή του, ανάλογα με σταθερά επιστημονικά και υγειονομικά κριτήρια καθώς και με την χρήση για την οποία προορίζεται.

5.5 Οι τεχνικές που πρέπει να ενθαρρυνθούν. Αν και η διαχωρισμένη αποκομιδή μπορεί δύσκολα να επιβληθεί, διότι μπορεί να αποδειχθεί πολύ δύσκολη κυρίως στα αστικά κέντρα, πρέπει παρά ταύτα να ενθαρρυνθεί όταν είναι τεχνικά και οικονομικά εφικτή. Πρέπει όμως να συνοδεύεται από ισχυρή πολιτική ενημέρωσης και επικοινωνίας για να προκαλέσει αλλαγή συμπεριφοράς και συνηθειών εκ μέρους του πληθυσμού.

5.5.1 Η βιολογική επεξεργασία πρέπει να προτιμηθεί έναντι άλλων τύπων επεξεργασίας και ιδίως της υγειονομικής ταφής των αποβλήτων. Σημειωτέων σχετικά ότι οικονομικά και φορολογικά μέσα μπορούν να παρέχουν κίνητρα για την εύρεση άλλων λύσεων πέραν της υγειονομικής ταφής, όπως για παράδειγμα η αύξηση ή η επιβολή φόρων για την υγειονομική ταφή προκειμένου να χρηματοδοτήσουν την επεξεργασία τους με σκοπό την εκμετάλλευση. Βέβαια πρέπει να παρέχονται εναλλακτικές λύσεις των οποίων το κόστος να είναι προστό.

5.5.2 Πρέπει να υπενθυμιστεί η ιεραρχία των αποβλήτων και να ενθαρρυνθεί η λήψη μέτρων πρόληψης.

5.6 Εγκαταστάσεις μη καλυπτόμενες από την μελλοντική οδηγία σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (IPPC). Οι εγκαταστάσεις στις οποίες δεν εφαρμόζεται η μελλοντική οδηγία IPPC (λιγότερα από 50 εκατ. τόνοι επεξεργασμένων αποβλήτων) πρέπει να συμμορφώνονται προς ένα σύστημα διασφάλισης της ποιότητας. Πρέπει επίσης να υπογραμμισθεί ότι αν αυτές οι μικρές εγκαταστάσεις εκπροσωπούν το 30 % των εγκαταστάσεων, δεν επεξεργάζονται παρά μόνον ένα μικρό ποσοστό της συνολικής ποσότητας των αποβλήτων.

6. Ειδικές παρατηρήσεις: οκτώ ερωτήματα

6.1 Η Επιτροπή θέτει οκτώ συγκεκριμένα ερωτήματα στους ενδιαφερόμενους φορείς. Η ΕΟΚΕ απαντά.

6.2 Ερώτημα 1: πρόληψη των αποβλήτων

6.2.1 Δεν μπορούμε παρά να υποστηρίξουμε τον γενικό στόχο της πρόληψης της παραγωγής αποβλήτων. Η πρόληψη μπορεί να είναι ποσοτική ή/και ποιοτική. Στην πρώτη περίπτωση, σκοπός είναι ο περιορισμός της ποσότητας αποβλήτων που εμπίπτουν στα συστήματα συλλογικής διαχείρισης μέσω της κατ' οίκον ή κατά γειτονία λιπασματοποίησης· αυτές όμως οι τεχνικές παραμένουν στην πράξη, περιορισμένες όσον αφορά τον όγκο και ο αντίκτυπός τους είναι περιορισμένος βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα. Στη δεύτερη περίπτωση, στόχος είναι να αποφευχθεί η ρύπανση των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων.

6.2.2 Σε αμφότερες τις περιπτώσεις είναι αναγκαία η ευαισθητοποίηση και η εκπαίδευση του κοινού που αποτελεί βασικό παράγοντα όχι μόνο για την παραγωγή των αποβλήτων, αλλά και για τη διαλογή και αποκομίδή τους. Συγκεκριμένα, αυτή η ευαισθητοποίηση θα πρέπει πρώτα απ' όλα να εστιάζεται στους πιο σημαντικούς παραγωγούς αποβλήτων.

6.2.3 Θα μπορούσαν να προβλεφθούν ειδικά μέτρα:

- εκστρατείες πρόληψης της παραγωγής αποβλήτων από τρόφιμα·
- χρήση βιοαποδομήσιμων και ολικά δυνάμενων να λιπασματοποιήθουν σάκων αποκομίδης·
- επιλεκτική αποκομίδη των επικίνδυνων απορριμμάτων των νοικοκυριών·
- κίνητρα για την ανάπτυξη επιλεκτικής αποκομίδης βιολογικών αποβλήτων για τους μεγαλύτερους παραγωγούς·
- πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων στην αλυσίδα εφοδιασμού.

6.3 Ερώτημα 2: περιορισμός της υγειονομικής ταφής των αποβλήτων

6.3.1 Ο περαιτέρω περιορισμός της υγειονομικής ταφής των βιολογικών αποβλήτων παρουσιάζει πλεονεκτήματα από οικολογική άποψη και θα επέτρεπε την ενεργειακή ανάκτηση των βιολογικών αποβλήτων, την ανακύκλωση των υλών και την αύξηση της παραγωγής προϊόντων λιπασματοποίησης· εντούτοις, απαιτεί την ύπαρξη εναλλακτικών λύσεων σε προσεγγιστικό κόστος.

6.3.2 Θα ήταν σκόπιμο να τονωθεί η βιολογική επεξεργασία, για παράδειγμα με χρηματοδοτικά κίνητρα. Στη Γαλλία, η αύξηση του φόρου επί της υγειονομικής ταφής συνοδεύεται από μια επιπρόσθετη χρηματοδότηση των βιολογικών επεξεργασιών. Πρέπει επίσης να προβλεφθεί ο καθορισμός ενός ποσοστού ανακύκλωσης των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων.

6.4 Ερώτημα 3: Δυνατότητες επεξεργασίας των βιολογικών αποβλήτων που εκτρέπονται από τους χώρους υγειονομικής ταφής

6.4.1 Η αναερόβια ζύμωση των αποβλήτων με ανάκτηση ενέργειας του βιοαερίου και χρήση του προϊόντος ζύμωσης φαίνεται ιδιαίτερα ενδεδειγμένη. Η μέθοδος αυτή είναι σύμφωνη με την έννοια του «κύκλου ζωής», αφού επιτρέπει τον περιορισμό των εκπομπών θερμοκηπιακών αερίων, τη βελτίωση της ποιότητας του εδάφους χάρη στη χρήση προϊόντων λιπασματοποίησης και στην ανάκτηση ενέργειας από το βιοαέριο.

6.4.2 Σε κάθε περίπτωση, και οποιαδήποτε και αν είναι η επιλεγείσα τεχνική, πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην ανακύκλωση σε συνδυασμό με την παραγωγή λιπασμάτων προϊόντων τα οποία προορίζονται να επαναδιοχετευτούν στο έδαφος, μέσω της βιολογικής επεξεργασίας της οποίας η επίδραση στο περιβάλλον έχει αποδειχθεί ως επωφελής.

6.4.3 Η έννοια του κύκλου ζωής είναι ενδιαφέρουσα, χρήση της όμως προσκρούει στο ότι τα διαθέσιμα εργαλεία υλοποίησης δεν επιτρέπουν την πρακτική εφαρμογή της. Οι μεθοδολογίες αξιολό-

γησης της διαχείρισης πρέπει να βελτιωθούν για να λαμβάνουν υπόψη τις επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών και του ζητήματος της ποιότητας του εδάφους.

6.4.4 Θα πρέπει να εφαρμόζονται λιγότερο αυστηρές διατάξεις όσον αφορά την καύση ομοιογενών αποβλήτων λόγω των μικρότερων κινδύνων που συνεπάγεται η καύση.

6.5 Ερώτημα 4: ανάκτηση ενέργειας των βιολογικών αποβλήτων

6.5.1 Τα δημοτικά βιοαποδομήσιμα απόβλητα συμβάλλουν κατά 2,6 % στην παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας. Αυτό είναι το αποτέλεσμα των μεθόδων επεξεργασίας οι οποίες χρησιμοποιούνται επί του παρόντος: αποτέφρωση, επεξεργασία του βιοαερίου που προέρχεται από τις χωματερές καθώς και βιοαερίου που προέρχεται από τη μεθανιοποίηση.

6.5.2 Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, το ενεργειακό δυναμικό των δημοτικών αποβλήτων ανέρχεται σε 20 εκατομμύρια τόνους ισοδύναμου πετρελαίου, το οποίο αντιπροσωπεύει περίπου το 7 % του συνολικού δυναμικού των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας τις οποίες θα διαθέτουμε έως το 2020. Το περιθώριο βελτιώσεων είναι λοιπόν μεγάλο. Δεν είναι κατά συνέπεια σκόπιμο να διαμορφώσουμε αυτομάτως αρνητική άποψη για την ανάκτηση ενέργειας από τα βιολογικά απόβλητα. Η ανάπτυξη της μεθανιοποίησης πρέπει να θεωρηθεί ως αποτελεσματική λύση που πρέπει να ενθαρρυνθεί.

6.5.3 Είναι σημαντικό να προωθηθεί η ανάπτυξη νέων και πιο αποτελεσματικών τεχνολογιών με στόχο την αυξημένη διάθεση αποβλήτων μέσω μονάδων παραγωγής βιοαερίου και την προώθηση άλλων μορφών χρησιμοποίησης των αποβλήτων για την παραγωγή βιοκαυσίμων.

6.6 Ερώτημα 5: η ανακύκλωση των βιολογικών αποβλήτων

6.6.1 Η υποστήριξη της ενίσχυσης της ανακύκλωσης και της ανάκτησης ενέργειας μέσω των βιολογικών αποβλήτων είναι απαραίτητη. Πρέπει όχι μόνο να ενημερωθούν και ενθαρρυνθούν οι παραγωγοί βιολογικών αποβλήτων, αλλά και να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες στο επίπεδο των διοικήσεων που είναι επιφορτισμένες με τα σχετικά θέματα. Θα μπορούσε να προβλεφθεί η παρότρυνση κάθε κράτους μέλους να καθορίσει έναν στόχο χρησιμοποίησης ανανεώσιμων λιπασμάτων.

6.6.2 Μπορούν να προβλεφθούν τα ακόλουθα μέτρα:

- φορολογικά κίνητρα προς όφελος των εργασιών ανακύκλωσης βιοαποδομήσιμων αποβλήτων και της ανάκτησης ενέργειας μέσω των προϊόντων λιπασματοποίησης ή ζύμωσης·
- εισαγωγή ρητρών στις δημόσιες συμβάσεις οι οποίες ευνοούν τη χρήση ανανεώσιμων λιπασμάτων·
- προώθηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας για τα στάδια βιολογικής επεξεργασίας·
- ανάκτηση ενέργειας του υπολειμματικού κλάσματος των αποβλήτων·

6.7 Ερώτημα 6: προώθηση της χρήσης προϊόντων λιπασματοποίησης/ζύμωσης

6.7.1 Δεδομένης της ποικιλίας χρήσεως και προϊόντων, πρέπει να θεσπισθούν κανόνες τόσο για τα προϊόντα λιπασματοποίησης όσο και για τη χρήση τους.

6.7.2 Όσον αφορά τα προϊόντα λιπασματοποίησης, πρέπει να τεθούν όρια σχετικά με τους μολυσματικούς παράγοντες, τους ρύπους και τις παθογόνους ουσίες.

6.7.3 Για τη χρήση των προϊόντων λιπασματοποίησης θα ήταν σκόπιμος ο καθορισμός:

- στόχων θρέψης των φυτών και των εδαφών·
- στόχων βελτίωσης των φυσικών ιδιοτήτων των εδαφών·
- στόχων μερικής ανανέωσης των εδαφών.

6.7.4 Κάθε στόχος ανταποκρίνεται στα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητες των σχετικών προϊόντων λιπασματοποίησης. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να προσδιορισθούν κριτήρια υγειονομικής και περιβαλλοντικής ποιότητας των τελικών προϊόντων στη βάση επιστημονικών μελετών ανάλυσης κινδύνου. Τα κριτήρια αυτά θα αναφέρονται στους ρύπους, τις παθογόνους ουσίες και τις προσμίξεις.

6.7.5 Το θέμα της χρήσης προϊόντων λιπασματοποίησης που προέρχονται από μικτά απόβλητα εγείρει το ερώτημα της μεθόδου επεξεργασίας. Η επιλεκτική αποκομιδή στην πηγή είναι πιο ασφαλής αλλά δεν είναι πάντα εύκολη η οργάνωσή της. Η άλλη λύση είναι η συλλογή μεικτών αποβλήτων την οποία ακολουθεί διαλογή σε εργοστάσιο ή κέντρο διαλογής. Συνεπώς, στο μέτρο που υπάρχουν πολλές διαθέσιμες τεχνικές, είναι σκόπιμο να εξασφαλισθεί η επίτευξη των στόχων της ανακύκλωσης και της ποιότητας του τελικού προϊόντος, όποια και αν είναι η εφαρμοζόμενη διαδικασία.

6.8 Ερώτημα 7: κενά στο υπάρχον κανονιστικό πλαίσιο

6.8.1 Όλες οι εγκαταστάσεις επεξεργασίας των αποβλήτων πρέπει να αποτελούν το αντικείμενο αυστηρής παρακολούθησης και πλαισίωσης. Ένα ειδικό κείμενο για τη διαχείριση των βιοαποδομησιμων αποβλήτων το οποίο θα καθορίζει ελάχιστες προδιαγραφές σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα επέτρεπε, χωρίς να τροποποιηθεί το κατώφλι της οδηγίας IPPC, να εξασφαλισθεί καλύτερη παρακολούθηση των εγκαταστάσεων παραγωγής λιπασμάτων οι οποίες συχνά υπολείπεται του κατωφλίου.

6.9 Ερώτημα 8: πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των τεχνικών διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων

6.9.1 Η Πράσινη Βίβλος αναφέρεται στην ιεράρχηση των αποβλήτων. Συνεπώς, ορθά υποστηρίζεται ο περιορισμός της υγειονομικής ταφής. Η αποτέφρωση μπορεί μεν να συνιστά κατάλληλη μέθοδο ανάκτησης ενέργειας των βιολογικών αποβλήτων, όμως οι θρεπτικές ουσίες οι οποίες βρίσκονται στα βιολογικά απόβλητα δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της ποιότητας του εδάφους. Η λιπασματοποίηση παρουσιάζει το πλεονέκτημα της παραγωγής ενός υλικού με σημαντική λιπαντική αξία και ιδιότητες οι οποίες είναι ευνοϊκές για την ύγρανση του εδάφους. Το μειονέκτημα έγκειται στην παραγωγή εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά τη δημιουργία των οργανικών λιπασμάτων. Η αναερόβια ζύμωση των αποβλήτων με την παραγωγή και την ανάκτηση ενέργειας του βιοαερίου και τη χρήση του προϊόντος ζύμωσης για τη δημιουργία προϊόντων λιπασματοποίησης είναι πιο περίπλοκη και απαιτεί σημαντικότερες επενδύσεις από τη λιπασματοποίηση, επιτρέπει όμως την απόκτηση μιας πηγής ανανεώσιμης ενέργειας υψηλότερης ποιότητας.

6.9.2 Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να διαφυλαχθεί η δυνατότητα τεχνολογικής καινοτομίας των φορέων για να μπορέσουν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη των πηγών και στη βελτίωση τόσο σε οικονομικό όσο και σε ποσοτικό και ποιοτικό επίπεδο. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η καλύτερη δυνατή ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων λιπασματοποίησης και, προς τον σκοπό αυτό, οι προσπάθειες πρέπει να επικεντρωθούν στη σημασία που έχει η επίτευξη αποτελεσμάτων με βάση επιστημονικώς προσδιοριζόμενα όρια και όχι την καθιέρωση προκαθορισμένων τεχνικών μεθόδων.

Βρυξέλλες, 1 Οκτωβρίου 2009

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI